

24.5.2010

Päivittäistavarakaupan hallitusohjelmataavoitteet 2011-2015 tuottavuuden kasvun turvaamiseksi

Päivittäistavarakaupalla on keskeinen merkitys kuluttajien hyvinvoinnin ja kotimarkkinoiden toiminnan kannalta. Päivittäistavarakauppa haluaa tämän vuoksi turvata toimintaedellytyksiään seuraavaan hallitusohjelmaan 2011-2015 esittämiensä tavoitteiden avulla.

Kaupan tehtävä

Kaupan tehtävä on luoda laajat valikoimat ja tarjota uusia tuotteita kuluttajien tarpeisiin. Kaupan tehtävä on ylläpitää toimivaa palveluverkostoa maantieteellisesti laajassa ja hajanaisesti asutussa maassa. Näiden lisäksi kaupan tehtävä on vielä markkinoiden tehokkuuden ja tuottavuuden kasvun turvaaminen vapaalla kilpailulla ja moninaisilla hankintakanavilla.

Tuottavuuden ja kilpailukyvyn kasvu

"Tuottavuuden kasvu on pitkällä aikavälillä ensisijainen, jopa ainoa kansakunnan tulojen kasvun lähde", toteaa valtioneuvoston kanslian Kasvutyöryhmä.

Kaupan sääntelyä purkamalla luodaan edellytykset kaupan ja kotimarkkinoiden tuottavuuden ja kilpailukyvyn kasvulle sekä kaupan tehtävälle yksityisen kulutuksen tehokkaana palvelijana.

Yksityinen kulutus

Yksityisen kulutuksen osuus 43 % Suomen kansantaloudesta on merkittävästi muita OECD-maita pienempi. Suomi ei ole näin ollen onnistunut siirtämään hyvinvointia kuluttajien hyödyksi monien kilpailijamaiden tavoin (Ruotsi 47 %).

Kaupan sääntely (TEM)

Kaupan sääntely on Suomessa OECD-maiden tiukimpia. Kotimarkkinoiden innovatiivisen toiminnan ja kehityksen rajoittaminen vähentää kuluttajan hyvinvointia ja kansantalouden tuottavuuden ja kilpailukyvyn kasvua.

- Päivittäistavarakauppa ry esittää, että vuosien 2011-2014 hallitusohjelmassa toteutetaan seuraavat kaupan sääntelyn purkamista koskevat toimet ja sääntelyn tavoitteet toteutetaan muilla tavoin.

Reseptivapaat lääkkeet (STM, TEM)

Muut Pohjoismaat, Tanska, Norja ja Ruotsi, ovat sallineet reseptivapaiden lääkkeiden myynnin vähittäiskaupassa.

- Sallitaan reseptivapaiden lääkkeiden myynti vähittäiskaupassa muiden Pohjoismaiden tavoin rajatun valikoiman puitteissa ja turvallisella tavalla.

24.5.2010

Miedot alkoholijuomat (STM, TEM)

Alkoholimonopolin merkitys alkoholijuomien saatavuuden rajoittajana ja alkoholipoliittisena instrumenttina on mennyt. Käytettävissä olevat keinot ovat hinta ja valistus. Alkon myymälöiden sijoittuminen vääristää kaupan kilpailua, heikentää myymälärakennetta ja vaarantaa tulevaisuuden lähikauppalpalvelut.

- Sallitaan mietojen alle 22 % alkoholijuomien luvanvarainen myynti vähittäiskaupoissa.
- Sallitaan EU:n ja Suomen välisen sopimuksen mukaisesti alkoholijuomien tukkumyynti yrityksille.
- Parannetaan alkoholitukkujen tuotteiden pääsyä Alkon valikoimiin.

Kaupan rakentaminen ja sijoittuminen (YM, TEM)

Kaupan rakentamisen tarpeeton sääntely haittaa kaupan kotimaista kilpailua, estää ulkomaisen kaupan kilpailua ja hidastaa kaupan rakentamista.

- Nostetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen päivittäistavarakaupan suuryksikkömääritelmä nykyisestä 2 000 kerrosneliömetristä 3 500 kerrosneliömetriin.
- Laajennetaan keskustatoimintojen alueen käytännön soveltamista olennaisesti nykyisestä.
- Käynnistetään eri hallinnonalojen ja ministeriöiden (TEM, LM, YM) välinen yhteistyöhanke kaupan toimintaedellytysten parantamiseksi kaupunkikeskustoissa.
- Huolehditaan kaupan palvelujen säilymisestä taantuvissa taajamissa ja kyläkaupoissa julkisten palvelujen ja kauppalpalvelujen sijoittumista koskevalla yhteistyöllä (VM).
- Jatketaan ja laajennetaan hyvin toimivaa kyläkaupan investointitukijärjestelmää sekä valmistellaan tuen säätämistä pysyväksi (MMM, TEM).

Kaupan asioiden hallinnointi (TEM, VNK)

Kaupan asioiden hallinto on hajautettu eri ministeriöille eikä vastuuta kotimarkkinoiden tuottavuuden ja kilpailukyvyyn kasvusta ole millään ministeriöllä.

- Luodaan eri ministeriöiden hallinnonalojen välinen yhteistyö kotimarkkinakaupan asioiden koordinoimiseksi ja nimetään kaupan tuottavuuden kasvusta ja toimintaedellytysten parantamisesta vastuulliseksi ministeriöksi TEM.
- Vastuullinen ministeriö TEM selvittää sektoriministeriön kanssa, miten kaupan sääntelyllä halutut tavoitteet saavutetaan muilla tavoilla.

Kauppapolitiikka (UM, TEM)

Vienti luo kansantaloudessa edellytykset vastata kuluttajien tarpeisiin kotimarkkinoiden ja tuonnin tarjonnalla. Tuonnin tehokas toteuttaminen on tärkeää kilpailun, kuluttajien hyvinvoinnin ja kansantalouden kannalta.

24.5.2010

Tuonti EU:n ulkopuolisista maista

- Vapaat tuontikiintiöt – vapautetaan kulutustavaroita koskevat tuontikiintiöt ja poistetaan tuontimaksut
- Edistetään kehitysmaiden tuotanto-olosuhteiden sekä tuoteturvallisuuden paranemista kehittämällä alan kansainvälistä standardointiin liittyvää sopimustoimintaa ja EU-valvontaa.

EU-sisämarkkinakauppa

- Toimitaan EU:n sisämarkkinoilla kaupan kilpailun esteitä poistavan yhteisen standardisoinnin tehostamiseksi

Verotus (VM, TEM)

Välittömällä tuloverotuksella vaikutetaan kuluttajien ostovoimaan ja välillisellä verotuksella ohjataan kulutusta. EU-jäsenyydestä ja maantieteellisestä sijainnista johtuen kotimarkkinoiden verotus ei voi olla merkittävästi tiukempaa kuin naapurimaissa matkustajatuonnin ja salakuljetuksen hillitsemiseksi.

Välitön verotus

- Turvataan kuluttajan ostovoiman kasvu alentamalla tuloveroastetta

Välillinen verotus – arvonlisäverot ja valmisteverot

- Alennetaan elintarvikkeiden arvonlisäverotaso EU-keskiarvotasolle 7 %:iin, jotta kuluttaja saisi koko EU-jäsenyyden ruoan hintahyödyn
- Pyritään harmonisoimaan alkoholin ja tupakan verotusta sisämarkkinoilla ja varmistetaan, etteivät Suomen alkoholi- ja tupakkaverot lisää matkustajatuontia Suomeen
- Kauppa vastustaa sokeri- ja rasvaveron käyttöönottoa, koska se nostaisi kuluttajahintoja ja vaikuttaisi eri tuoteryhmien kilpailutilanteeseen ilman merkittäviä vaikutuksia kuluttajien käyttäytymiseen.

Harmaa talous

Vastuullisesti toimivien yritysten kilpailumahdollisuuksia erityisesti HoReCa-tukku kaupan sektorilla heikentävät harmaan talouden markkinoilla toimivat yritykset. Samalla on tuoteturvallisuus sekä elintarvikkeiden että kulutustavaroiden osalta on vaarassa, kun markkinoilla on tuotteita, jotka eivät noudata kansallista eivätkä EU-tasoisien lainsäädännön vaatimuksia.

- Viranomaisten on tehostettava toimia ja yhteistyötä harmaan talouden torjunnassa
- Viranomaisten on luotava valvontajärjestelmät ja keinot tuoteturvallisuuden varmistamiseksi ja vastuullisesti toimivien yritysten toimintaedellytysten ja kilpailuaseman turvaamiseksi.

24.5.2010

Elintarvikepolitiikka

Elintarvikekauppa

Kauppa on osa kotimaista elintarvikeketjua, jonka kilpailuetuna on suomalaisen kuluttajan luottamus. Päivittäistavarakauppa näkee, että elintarvikeketjun tulee vahvistaa kuluttajan luottamusta ottamalla käyttöön alkutuotantoa koskeva ulkopuoliseen auditointiin perustuva laatujärjestelmä, kuten GlobalGAP. Samoin tulee tehostaa merkittävästi elintarvikkeiden jäljitettävyyttä niin, että kuluttaja voi todentaa alkutuotantotilan tuotanto-olosuhteet tuoteturvallisuuden, ympäristön ja eläinten kohtelun osalta.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimuksen mukaan ruoan muita EU-maita korkeampi hinta Suomessa johtuu Suomen korkeasta kustannustasosta, korkeasta ALV-tasosta, maatalouden alhaisesta tuottavuudesta ja kaupan sääntelystä. Kaupan suuri osuus elintarvikeketjussa johtuu kaupan suuresta osuudesta ketjun logistisessa ohjauksessa ja kuljetuksessa.

- Turvataan kuluttajan luottamus kotimaiseen maataloustuotantoon (ympäristö, eläinten kohtelu) tukemalla ulkopuoliseen auditointiin perustuvan laatujärjestelmän (Global GAP) käyttöön ottoa alkutuotannossa.
- Turvataan kotimaisen kuluttajan luottamus kotimaiseen elintarvikeketjuun tehostamalla jäljitettävyyttä ja sen käytännön hyödyntämistä.

Elintarvikeketjun toiminnan tehostaminen

EU-tasolla on meneillään keskustelu elintarvikeketjun toiminnan tehostamisesta komission tekemien toimenpide-ehdotusten pohjalta. PTY pitää tärkeänä, ettei sopimuskäytäntöjä jäykistetä ottamalla kansallisesti käyttöön sellaisia EU-tasolla valmistettuja standardisopimuksia, jotka rajoittaisivat vapaata liiketoimintaa tai heikentäisivät suomalaisen elintarvikeketjun kilpailullista asemaa.

Elintarvikeketjun läpinäkyvän hintaseurannan osalta PTY toteaa, että kuluttajahintavertailujen informaatioarvo ilman kattavaa taustatietoa eri maiden markkinatilanteista, toimitusketjun rakenteista ja eri osapuolten työnjaosta johtuen on harhaanjohtavaa.

Ketjun hintatietojen läpinäkyvyyden osalta PTY näkee, että teollisuuden ja kaupan väliset hintatiedot ovat yrityssalaisuuden piiriin kuuluvia eikä pidä tämän vuoksi hintatietojen avaamista mahdollisena.

Elintarviketurvallisuus

Jotta valvontaresurssit keskitetään elintarviketurvallisuuden kannalta tärkeimpiin kohteisiin, tulee elintarvikevalvonnan olla riskiperusteista. Yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuosille 2009-2012 tehdyssä toimintaohjelmassa elintarviketurvallisuus on yksi ohjelman prioriteettialoista. Elintarviketurvallisuuden alalla on sen mukaisesti toteutettu toimenpiteitä elintarvikevalvonnan riskiperusteisuuden edistämiseksi. Päivittäistavarakauppa on kehittänyt omia sähköisen seurannan järjestelmiään pyrkimyksenään yrityksille koituvan

24.5.2010

maksurasitteen väheneminen. Toimenpiteet edistävät sekä riskiperusteisuuden lisäämistä että viranomaisvalvonnan tuottavuuden paranemista.

- Valvonnan riskiperusteisessa kohdentamisessa tulee hyödyntää tehokkaasti sekä viranomaisten että elinkeinon kehittämiä tietojärjestelmiä
- Yritysten hallinnollisen taakan purkamisen toimintaohjelmaa tulee edelleen jatkaa ja elintarviketurvallisuuden tulee säilyä yhtenä sen prioriteettialoista

Vastuullisuus

Ympäristömerkit

Elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä kuluttajalle annetaan paljon tuotetietoa esimerkiksi valmistusaineista, alkuperästä ja tuotantotavoista. Myös tuotteen ympäristövaikutuksista kertovat merkinnät lisääntyvät. Pohjoismaisen joutsenmerkin ja EU:n kukkamerkin lisäksi Suomessa myytävissä tuotteissa on muita alueellisia ympäristömerkkejä ja yritysten omia ympäristömerkkejä.

- Hallituksen tulee edistää EU:n sisämarkkinakaupan Eco Label –merkin käyttöä pohjoismaisen Joutsen-merkin sijasta-

Elintarvikkeet ovat yhdessä asumisen ja liikenteen kanssa suurimpia kulutuksen ilmastovaikutusten lähteitä. Kuluttajalle tulee antaa mahdollisimman hyvät mahdollisuudet vaikuttaa kulutuspäätöksensä ilmastovaikutuksiin.

- Hallituksen tulee kehittää kansallisia valmiuksia osallistua globaalien ja EU:n yhteisten elintarvikkeiden ympäristövaikutuksia koskevien standardien ja merkintätapojen kehitystyöhön.

Luomu

Luomu-elintarvikkeiden markkinaosuuden kasvua Suomessa on jarruttanut kuluttajan epätietoisuus luomun lisäarvotekijöistä verrattuna tavanomaiseen tuotantoon.

- Hallituksen tulee turvata luomua koskevan tutkimus- ja kuluttajatiedotuksen resurssit.

Pakkausjätteen kierrätys

Päivittäistavarakauppa tehostaa pakkausjätteen kierrätystä kauppojen yhteyksissä olevilta kierrätyspisteiltä luomalla näille ekopisteille yhtenäisen ilmiäsun ja ohjeistuksen.

- Hallituksen tulee tukea pakkausjätteen kierrätystä pakkausketjun yhteistyössä kuntien kanssa luomilla tehokkailla järjestelmillä.

Myymäläturvallisuus

Tilastokeskus tilastoi kaupan poliisille ilmoittaman kauppaan kohdistuneen rikollisuuden. Ilmoittamatta ja tilastoimatta jää suurin osa. Hallituksen tulee kehittää

24.5.2010

myymäläturvallisuutta koskevan tilastotiedon keräämistä, jotta kauppaan kohdistuvan rikollisuuden yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset tulisivat näkyville.

- Lähestymiskielto tulee ulottaa koskemaan myös yrityksiä, jotta kauppa voi entistä tehokkaammin estää asiakkaisiin, henkilökuntaan ja omaisuuteen kohdistuvia rikoksia myymälöissä.
- Sakon muuntorangaistusmenettely tulee palauttaa myymälävarkaustuomioissa.

Maksaminen

Euroopan maksualueen myötä käyttöön otetut kansainväliset pankkikortit lisäävät maksamisen kustannuksia huomattavasti verrattuna suomalaiseen pankkikorttiin. Kustannusten lisääntyminen saattaa aiheuttaa käteismaksamisen palaamista, mikä on kansantaloudelle kallein vaihtoehto.

- Hallituksen tulee edistää sähköisen maksamisen uusien sovellusten, kuten kontaktittoman maksamisen käyttöönottoa. Tässä yhteydessä tulee varmistaa, että maksamisen kustannukset näkyvät kuluttajalla saakka ja kilpailu pankkien välillä toimii.

Kaupan pienet ja keskisuuret tavarantoimittajat

Suomalainen ruokakulttuuri on edelleen vahvasti kotoisen arkiruoan varassa, joka puolestaan perustuu maakunnallisiin ja paikallisiin makuihin ja tottumuksiin. Paikallisen tuotannon säilyttäminen on siksi tärkeää suomalaisen ruoan identiteetin ja kilpailukyvn säilymisen kannalta. Tuotekehityksen ja markkinoinnin osaaminen on keskeinen tekijä kaupan pienten ja keskisuurten tavarantoimittajien kilpailukyvyille.

- Hallituksen tulee edistää pienten ja keskisuurten elintarvikealan yritysten kilpailukykyä turvaamalla resursseja yritysten avainhenkilöstön kouluttamiseen.

Elintarvikealan kilpailukyvn edistäminen lisäämällä kansainvälisten standardien käyttöä

Kansainvälisten standardien avulla elintarvikealan toimijat Suomessa voivat varmistua siitä, että niiden toiminta on kestävää ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin kannalta. Standardeja voidaan käyttää koko elintarvikeketjussa raaka-aineiden ja tuotteiden hankinnoissa ja ne parantavat markkinoilla olevien tuotteiden vertailtavuutta kuluttajan kannalta. Standardien käyttöönotto lisää elintarvikealan yritysten vientimahdollisuuksia.

Elintarvikkeiden jäljitettävyyden avulla voidaan edistää elintarviketurvallisuutta ja kuluttajan luottamusta sekä tehostaa elintarvikeketjun toimintaa. Jäljitettävyyden toteuttaminen perustuu pitkälti kansainvälisiin logistiikan ja tietohallinnon standardeihin.

- Hallituksen tulee edistää standardoinnin kehitystyötä ja kansainvälisten standardien käyttöönottoa Suomessa.